

РЕЦЕНЗІЇ. ОГЛЯДИ. АНОТАЦІЇ

Бушин М.І., Гуржій О.І. Історія України. Проблемні лекції. – Черкаси, ЧДТУ. – 2012. – 522 с.

Доктор історичних наук, професор Микола Іванович Бушин та доктор історичних наук, професор Олександр Іванович Гуржій, очоливши авторський колектив істориків, підготували навчальний посібник «Історія України. Проблемні лекції». Книга вийшла друком у 2012 р. і розрахована на студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів. У ній подано загальну характеристику історії України по періодах, висвітлено процес становлення української державності та широку панораму історичного минулого українського народу, зроблено акцент на політичному аспекті історії України.

Навчальний посібник написаний у формі лекцій, в яких автори намагаються об'єктивно висвітлити історію українського народу. При цьому одним із основних завдань ставилася підготовка фахівців не лише високого професійного, а й передусім загальнокультурного рівня, формування у них почуття патріотизму та національної гордості за свою рідну державу – Україну, виховання на найкращих зразках духовних надбань українського народу любові до рідної землі.

Курс лекцій підготовлений з урахуванням тих суттєвих змін, що відбулися в Україні останнім часом. У ньому розглядаються історичні періоди розвитку українського народу, основні етапи становлення державності, висвітлено основні політичні, економічні та соціальні процеси, що мали місце на українських землях від найдавніших часів до сьогодення. Аналізуючи сучасний період української історії, авторський колектив акцентував увагу на тому, що Україна як самостійна, суверенна і незалежна держава прагне до встановлення та розвитку рівноправних відносин з іншими країнами світу. Обґрунтовано цілісну концепцію української державності в контексті сучасної національної політики України.

Заслуговує на увагу, що після кожної з 18 лекцій розміщені короткі біографічні довідки про видатних представників відповідної доби, що допоможе студентам краще орієнтуватися в кожному історичному періоді, а також подано контрольні питання та список літератури для самостійної роботи студентів, яка є запорукою успішного вивчення курсу.

У першій лекції Вступ до курсу «Історія України» розглядаються предмет та завдання історії України як науки і навчальної дисципліни; історичні джерела; джерелознавство та історіографія; наголошується на періодизації історії України. Автори зазначають, що основи періодизації історії України були закладені М. Грушевським наприкінці XIX – на початку XX ст. у процесі роботи над десяти томною «Історією України – Руси». Уже тоді вчений відкинув схему російських істориків з їхньою концепцією «спільноруської» народності, обґрунтувавши думку про необхідність вивчення різних гілок східного слов'янства.

Щодо стародавньої доби на території України, то в наступній лекції висвітлюються основні віхи еволюції первісного суспільства, перші цивілізації на теренах України, а також античні міста Північного Причорномор'я. Відмічається, що, розташована на перехресті між Європою та Азією, територія сучасної України з давніх часів стала об'єктом впливу різних культур та цивілізацій. Через Причорномор'я вона відчувала благотворний вплив грецької цивілізації – античної та візантійської, але, знаходячись на заході величезного Євразійського степу, зазнавала систематичних нападів войовничих кочівників.